Nr 432. Kraków, Niedziela 20 Września 1908. Rok XXVII.

„Nowa Reforma“ wychodzi dwa razy dziennie.

Numer poranny wychodzi codziennie prócz poniedziałków i dni poświątecznych. Numer popołudniowy codziennie prócz niedziel i świąt.

Prenumerata wynosi:

	rocznie:	półrocznie:	kwartalnie:	miesięcznie:
w Krakowie	24 koron	12 koron	6 koron	2 korony
w Austro-Węgrzech:				
z jednorazową przesyłką pocztową	32 „	16 „	8 „	2 „ 70 hal.
z dwurazową „ „	38 „	19 „	9 „ 50 h.	3 „ 20 „
w państwie niemieckiem	36 „	18 „	9 „	3 „
w innych państwach	48 „	24 „	12 „	4 „

Prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) uprasza się nadsyłać wprost do ADMINISTRACYI „NOWEJ REFORMY“ w Krakowie.
Adres Redakcyi i Administracyi: KRAKÓW, ULICA JAGIELLOŃSKA 10. — Telefon Nr. 41.
Rękopisów nadsyłanych Redakcya nie zwraca.
We Lwowie sprzedaż numerów po 6 halerzy: w Biurze dzienników A. OLSZEWSKIEGO, ulica Kilińskiego 2 i w BIURZE PLOHNA ulica Karola Ludwika 9.

Cena numeru 4 hal., z przesyłką pocztową 6 hal.

NOWA REFORMA

NUMER PORANNY

Prenumeratę przyjmują:

ZAMIEJSCOWĄ: Administracya „Nowej Reformy“ i wszystkie urzędy pocztowe. MIEJSCOWĄ: Administracya „Nowej Reformy“. — Główna trafika w Rynku. — Agencya J. Hopcasa i A. Salomonowej, ul. Sławkowska 2. — Handel St. Karlińskiego, Sukiennice. — Handel Kretschmera, ul. Szewska. — Handel J. Ekiera, ul. Karmelicka 18.

ZAMIEJSCOWĄ PRENUMERATĘ I OGŁOSZENIA (inseraty) przyjmują: We LWOWIE Biura dzienników: Ludwik Plohn, ul. Karola Ludwika 11. — S. Sokołowski, Pasaż Hausmana 9. — W PRZEMYŚLU Keszeles. — W JAROSŁAWIU A. Amster. — W WIEDNIU: Hermann Goldschmied (sprzedaż pojedynczych numerów), Wollzeile 6. — M. Dukes Nachf., Haasenstein & Vogler (także w Hamburgu, Frankforcie n. M., Berlinie, Lipsku, Bazylei i Wrocławiu) — A. Oppelik. — R. Mosse (także w Berlinie, Hamburgu, Monachium i Norymberdze). — H. Schalek (Wollzeile). — W PARYŻU Société Mutuelle de Publicité A. Lorette, directeur Rue Rougemont 14.

OGŁOSZENIA (inseraty) przyjmuje Administracya „Nowej Reformy“ za opłatą od miejsca wiersza drobnem pismem (petit) za pierwszy raz 20 h., za każdy następny raz po 10 h. — NADESŁANE po 60 h. od wiersza za każdy raz.
GŁOSY PUBLICZNE po 2 Kor. od wiersza. Układ tabelaryczny cyfrowy, skomplikowany pierwszy raz 40 hal., następny po 16 hal. od wiersza.
ZAŁĄCZNIKI do „Nowej Reformy“ (prospekty, cyrkularze, ogłoszenia i t. p.) przyjmuje się za cenę 2 K. od 100 egz. dla zamiejscowych, a 1 K. od 100 egz. dla miejscowych prenumeratorów

Najważniejsze wiadomości, podane w dzisiejszym numerze „N. Reformy“.

Zwołanie delegacyi. — Cesarz a propozycye koalicyi. — Niemcy wobec noty francusko-hiszpańskiej. — Zajście między dyplomatami. — Ruch albański. — Bułgarzy i Młodoturcy. — Strajk na kolejach oryentalnych. — Wybór patryarchy serbskiego. — Zajście na manewrach w Rumunii.

Sejm krajowy.

(*Telegr. „Nowej Reformy“.*)

Z klubu demokratycznego.

Lwów. Klub demokratyczny przeprowadza prace nad wykończeniem projektu ordynacyi wyborczej, opartej na czteroprzymiotnikowem prawie głosowania, która w najbliższym czasie, prawdopodobnie w przyszłym tygodniu, zostanie wniesiona w Sejmie.

Z komisyj.

Lwów. Komisya solna ukonstytuowała się, wybierając przewodniczącym posła Wasunga, zastępcą Sapiehę, sekretarzem Zamoyskiego.

W komisyi reformy wyborczej sekretarzami zostali Loewenstein, Maryewski i Paygert.

Rozdział referatów.

Lwów. Komisye sejmowe dokonały rozdziału referatów przedłożeń Wydziału krajowego w następujący sposób:

W komisyi drogowej sprawozdanie z czynności departamentu IV Wydziału krajowego o drogach przydzielono do referatu p. Urbańskiemu. Nad tem sprawozdaniem przeprowadzono dyskusyę ogólną i uchwalono na wniosek p. Czaykowskiego domagać się podjęcia robót drogowych z powodu klęsk elementarnych i żądania w tym celu jednorazowej subwencyi na komunikacye, a nadto podwyższenia dotacyi na subwencyonowanie dróg z 1 do 2 milionów koron.

Pos. Urbański postawił wniosek polecenia Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesyi przedłożył projekt ukrajowienia około 1500 kilometrów dróg powiatowych, względnie gminnych I klasy, mających większe znaczenie. — Obrady nad tym ostatnim wnioskiem odroczono do następnego posiedzenia, na które zaproszony być ma szef departamentu drogowego, p. Dąmbski.

W komisyi administracyjnej przydzielono do referatu sprawozdania Wydziału krajowego: o zezwolenie Radzie powiatowej w Białej na zaciągnięcie pożyczki w sumie 318.400 kor. pos. Jaworskiemu; o zezwolenie Radzie powiatowej w Bochni na zaciągnięcie pożyczki w sumie 150.000 kor. p. Tertilowi; o zezwolenie Radzie powiatowej w Tarnobrzegu na zaciągnięcie pożyczki w sumie 300.000 koron p. Stan. Henrykowi Badeniemu; o krajowych funduszach pożyczkowych na budowę koszar dla wojska p. Maissowi; o czynnościach Wydziału krajowego w zakresie publicznego pośrednictwa pracy p. Zdzisławowi Tarnowskiemu; projekt ustawy, zmieniającej organizacyę publicznego pośrednictwa pracy pos. Zdzisławowi Tarnowskiemu; o projekcie ustawy, normującej płace emerytalne lekarzy okręgowych pos. Trzecieskiemu; o zezwolenie Radzie powiatowej w Myślenicach i Wieliczce na przyjęcie gwarancyj dla kolei Wieliczka-Myślenice-Mszana Dolna p. Skołyszewskiemu.

W komisyi górniczej przydzielono do referatu sprawozdania Wydziału krajowego o krajowych zbiornikach publicznych na ropę p. Długoszowi; o sprawach górniczych pos. Zamoyskiemu.

W komisyi gospodarstwa krajowego przydzielono do referatu przedłożenia Wydziału kraj. z czynności departamentu III w sprawach rolniczych pos. Krzysztofowiczowi; o zakładach naukowych w Dublanach p. Wasungowi; o kraj. szkole lasowej we Lwowie p. Cipserowi; o kraj. szkole ogrodniczej w Tarnowie i Zaleszczykach p. Julianowi Brunickiemu; o podniesieniu hodowli koni pos. Czartoryskiemu; o podniesieniu mleczarstwa w kraju p. Marszałkowiczowi; o kraj. składzie publicznym p. Battaglii; o melioracyach p. Gorayskiemu; o pożyczkach na osuszenie i drenowanie gruntów p. Skwarce; o kursie dozorców drenarskich p. Krynickiemu.

W komisyi sanitarnej przydzielono do referatu przedłożenia Wydziału kraj. o budowie zakładu dla umysłowo chorych w Kobierzynie p. Saremu; o przyznanie szpitalom w Czortkowie i Kosowie charakteru publicznego i w sprawie rozszerzenia szpitala w Stanisławowie p. Czaykowskiemu.

W komisyi podatkowej przydzielono do referatu przedłożenia Wydziału kraj. o uwolnieniu nowych domów w Buczaczu od dodatków gminnych i powiatowych p. Schätzlowi.

W komisyi bankowej przydzielono przedłożenie Wydziału kraj. o Banku krajowym pos. Hupce; przedłożenie o statucie banku kraj. pos. Adamowi; o galicyjskich Kasach Oszczędności pos. Loewensteinowi; o otrzymywanie patronatu nad Spółkami Oszczędnościowemi i pożyczkowemi pos. Skałkowskiemu; drugim sekretarzem tej komisyi obrano pos. Maryewskiego.

W komisyi wodnej przydzielono do referatu przedłożenie Wydziału kraj. o budowie dróg wodnych pos. Kolischerowi; przedłożenie w sprawie zmiany ustawy wodnej pos. Jaworskiemu; przedłożenie o regulacyi rzek i kanałów pos. Kozłowskiemu.

Interpelacye i wnioski.

Lwów. Na wczorajszem posiedzeniu Sejmu zgłosili interpelacye do rządu: pos. Kiwelak w sprawie bezprawnego postępowania dyrekcyi okręgu skarbowego w Czortkowie przy wymiarze należytości spadkowych, oraz w przedmiocie bezprawnego rozdziału administracyjnego gminy Niżborga Nowego w pow. husiatyńskim na gminy Niżborg Nowy i Niżborg Szlachecki; pos. Staruch w sprawie wydanego przez starostę w Brzeżanach zakazu wiecu pod gołym niebem w Sarańczukach w celu odbycia sejmiku relacyjnego; pos. Sodomora w sprawie używania polskiego języka wykładowego w szkole ludowej w Burkanowie pow. podhajeckiego.

Do Wydziału krajowego, jako organu nadzorczego: pos. Kiweluk w sprawie rozdziału zapomogi dla pogorzelców przez Wydział Rady pow. w Rudkach.

Wnioski zgłosili: pos. Cieński Tadeusz w sprawie zwalczania gruźlicy. (Wnioskodawca domaga się przyśpieszenia wejścia w życie ustawy o epidemiach, ustanowienia specyalnych lekarzy, bezpłatnych badań bakteryologicznych, bezpłatnego leczenia gruźliczych ubogich, pouczania ludności o gruźlicy); p. Stefczyk w sprawie zmiany przepisów Banku krajowego celem ułatwienia włościanom korzystania z długoterminowego kredytu hipotecznego w tym banku; pos. Krynicki w sprawie obwałowania brzegów Bystrzycy Sołotwińskiej i jej dopływów.

Sprawy wewnętrzne monarchii.

(*Telegr. „N. Reformy“*).

Zwołanie delegacyj.

Wiedeń. „Wiener Zeitung“ ogłasza pismo odręczne cesarza do ministra spraw zagranicznych, prezydenta ministra bar. Becka i prezydenta ministrów Wekerlego, **zwołujące delegacye na 8 października b. r. do Budapesztu.**

Cesarz a koalicya.

Budapeszt. B. koresp. donosi: W kołach in formowanych słychać, że cesarz odrzucił propozycyę koalicyi i obstaje przy żądaniu wypełnienia paktu z r. 1906, według którego przedewszystkiem ma być przeprowadzoną reforma wyborcza na zasadzie powszechnego, równego i tajnego prawa głosowania, a potem będą wzięte pod uwagę kwestye wojskowej natury, które się wyłoniły w czasie dojrzewania paktu z r. 1906. Temsamem cesarz odrzucił żądane przez koalicyę „iunctim“ między reformą wyborczą a sprawami wojskowemi.

O reformę wyborczą na Węgrzech.

Budapeszt. „Madyar Hirlap“ donosi, że partya socyalistyczna wraz z partyami narodowościowemi zamierza wysłać do cesarza deputacyę z prośbą o powszechne prawo głosowania. Ponieważ zaś bez woli rządu węgierskiego deputacya taka nie byłaby przyjętą, przeto socyaliści węgierscy chcą użyć w tej sprawie pośrednictwa rządu austryackiego.

Reformy w Bośni.

Budapeszt. Wspólny minister skarbu br. Burian, który obecnie odbywa podróż informacyjną po Bośni, konferował z wielu tamtejszymi urzędnikami w sprawie reform administracyjnych w Bośni.

Międzyparlamentarna konferencya pokojowa.

(*Telegr. „N. Reformy“*).

Berlin. XV. międzyparlamentarna konferencya pokojowa odbyła wczoraj ostatnie posiedzenie. Pierwszym punktem porządku dziennego było głosowanie nad rezolucyą Dissescu (Rumunia) w zmienionej formie, według której to rezolucyi, konferencya wyraziła życzenie, by III. konferencya w Hadze zajęła się modyfikacyą międzynarodowego publicznego prawa, przy użyciu specyalnych prac, przygotowanych przez instytut dla międzynarodowego prawa. Rezolucyę przyjęto.

Potem przyszły pod obrady wnioski dotyczące zwołania następnej konferencyi. Nadeszło zaproszenie z Kanady na r. 1909 i zaproszenie z Rzymu na r. 1911.

Następnie bar. Plener wystosował do prezydenta imieniem konferencyi serdeczne słowa podzięki za przewodnictwo.

Prezydent Schönaich-Karolath odpowiedział w dłuższej mowie końcowej, w której dał wyraz nadziei, że konferencya berlińska oznaczać będzie nowy postęp w kwestyi sądu rozjemczego.

Rada międzyparlamentarna poleciła lordowi Veardale, by porozumiał się z rządem kanadyjskim w kwestyi zwołania następnego kongresu do Kanady. Definitywne ustalenie roku i miejsca następnej konferencyi zastrzegła sobie Rada.

Berlin. Kanclerz państwa ks. Bülow podejmował wczoraj członków międzyparlamentarnego kongresu i ich żony. Wydano przeszło tysiąc zaproszeń. W ciągu wieczora w rozmowie z Guczkowem, przywódcą rosyjskich październikowców, zauważył kanclerz państwa, że osobiście jest zdania, iż między Rosyą a Niemcami tylko takie mogą powstać nieporozumienia, które zawsze mogą być usunięte. Dowodem tego — zaznaczył ks. Bülow — jest fakt, że od przeszło stu lat między obu tymi krajami sąsiedniemi nie było żadnej wojny.

Berlin. Milioner amerykański Carneggie nadesłał do kongresu międzyparlamentarnego pismo, stwierdzające, że tylko cesarz Wilhelm, gdyby chciał, mógłby położyć tamę wojnom. Powinien tylko zwrócić się do Anglii, Francyi i Stanów Zjednoczonych i ułożyć wspólną deklaracyę, zapewniającą w przyszłości załatwianie sporów w drodze sądów rozjemczych.

Kwestya marokańska.

(*Telegr. „Nowej Reformy“*)

Stanowisko mocarstw.

Paryż. Odpowiedź Niemiec na notę hiszpańsko-francuską oczekiwaną jest z początkiem przyszłego tygodnia. Słychać, że odpowiedź ta poczyni zastrzeżenia w kwestyi żądanego przez Francyę i Hiszpanię odwołania świętej wojny i odszkodowania pieniężnego za przedsięwzięcia wojskowe tych mocarstw.

Paryż. Agencya Havasa donosi: Z dobrego źródła słychać, że odpowiedź Rosyi, która ma natychmiast nastąpić, ma brzmieć przychylnie dla noty francusko-hiszpańskiej.

Zajście między dyplomatami.

Kolonia. „Kölnische Ztg.“ donosi z Tangeru, że z powodu wyjazdu do Fezu niemieckiego konsula dra Fakla, przyszło do ostrego starcia między posłem niemieckim i francuskim. Poseł francuski nazwał nielojalnością takie utrzymywanie w tajemnicy wyjazdu konsula Fakla, na co poseł niemiecki odpowiedział, że Niemcy są państwem niezależnem i mogą robić, co uważają za stosowne. Na to znowu poseł francuski powiedział:

— Jeżeli panowie chcecie wojny, to możecie ją mieć. Jesteśmy na wszystko przygotowani.

— My wojny nie chcemy — brzmiała odpowiedź posła niemieckiego, — ale jesteśmy także do niej gotowi....

Poseł rosyjski dowiedziawszy się o tem zajściu, wyraził się, że Francya popełniłaby największą niedorzeczność, wdając się teraz w wojnę z Niemcami, ponieważ Rosya nie byłaby wstanie dopomódz jej teraz.

Francya w Maroku.

Paryż. Od czasu odroczenia Izby posłów z Casablanca cofnięto 3000 żołnierzy. Obecnie 1000 żołnierzy znajduje się w drodze do ojczyzny, a 3000 żołnierzy będzie z końcem października wycofanych z Maroka. W okolicy Casablanca pozostaje tylko 8000 żołnierzy, którzy stopniowo z chwilą organizacyi policyi przez Marokańczyków zostaną cofnięci.

Wypadki w Turcyi.

(*Telegr. „N. Reformy“*).

Sułtan na manewrach.

Konstantynopol. Jak słychać, sułtan weźmie udział w rozpoczynających się obecnie manewrach pod Maslak.

Stanowisko żywiołów konserwatywnych.

Konia. Tutaj i w innych miejscowościach wewnątrz kraju można skonstatować, że duchowieństwo i konserwatywne starotureckie żywioły wbrew swej woli zostały wciągnięte do ruchu za nowym rządem i że po odjeździe członków młodotureckiego komitetu ich zewnętrzny współudział na oko się zmienił. W tych kołach nie ma dotąd zrozumienia dla podobnych zdobyczy nowego czasu, ani też nie znać ruchu patryotycznego, dlatego tutaj i w innych miejscowościach widać oznaki reakcyjnego usposobienia.

Emancypacya kobiet tureckich.

Konstantynopol. Odbył się tu koncert, na którym ks. Sabbah-Edin przemówił do kobiet tureckich i podniósł, że wkrótce wybije godzina ich wybawienia, co wcale nie sprzeciwia się przepisom Islamu. Przemówienie to wywołało wielki entuzyazm.

Bułgarzy i Młodoturcy.

Berlin. „Berl. Tgbl.“ donosi, że Centralny komitet bułgarski w Salonice postanowił zorganizować w Macedonii nowe rewolucyjne komitety bułgarskie i zaopatrzyć je w broń i amunicyę. Równocześnie komitet bułgarski zwrócił się do Bułgarów macedońskich z wezwaniem, aby w niczem nie popierali Młodoturków.

Ruch albański.

Skutari. Uwięziono tu derwisza Hima, wydawcę wychodzącego w Europie dziennika „l'Albanie“. Uwięzienie to wywołało w poważnych kołach przykre wrażenie i jest uważane za czyn niezgodny z wolnościami konstytucyi. Uwięziony cieszył się wielką sympatyą, a zmiana usposobienia nastąpiła z powodu mowy, jaką wygłosił podczas wydanego na jego cześć bankietu. W mowie tej wskazał głównie na różnicę, panującą między Albańczykami i Turkami. Te oświadczenia, a także niektóre zwroty, zawarte w broszurze „Zbudźmy się“, kwalifikowane zostały jako zdrada ojczyzny. — Wiele wskazuje na to, że aresztowanie nastąpiło z powodu zbytniego pośpiechu tutejszego komitetu młodotureckiego, co nie będzie pochwalone przez centralny komitet.

Strajk kolejowy.

Konstantynopol. Strajk na głównej linii kolejowej oryentalnej trwa w dalszym ciągu. Syndykat strajkujących obstaje przy swych żądaniach. Dyrekcya, która już wiele ustępstw uczyniła, oświadcza, że dalej ustępować nie może. Austro-węgierski i niemiecki konsulat starają się wpływać na kolejarzy, ludzi pochodzących z Austro-Węgier, względnie Niemiec. Obecnie odbywają się pertraktacye między strajkującymi a ministrem policyi, który otrzymał w tej mierze polecenia od Porty i od dyrekcyi kolejowej.

Młodoturecki komitet uznał za poważne położenie, ponieważ przekonał się, że strajk ten dla nowego rządu jest o wiele donioślejszy, aniżeli strajk na kolei anatolskiej, która kursuje tylko wewnątrz Turcyi, podczas gdy kolej oryentalna utrzymuje ruch z Europą i dalsze zamącenie ruchu może podkopać powagę nowego rządu w Europie. Ponieważ strajk szkodzi wielu europejskim interesom i ogółem przyczynia się do sądu, że nowy rząd nie jest w możności opanować podobnego ruchu, dlatego komitet prawdopodobnie obecnie będzie poważnie interweniował. Kierujące żywioły ruchu strajkowego składają się z urzędników bułgarskich linii kolejowej oryentalnej, jakoteż z bułgarskich socyalistów.

Austro-węgierski ambasador wczoraj popołudniu poczynił odpowiednie kroki w sprawie kolei oryentalnej u ministra spraw zewnętrznych i wewnętrznych.

Epidemia cholery.

(*Telegr. „N. Reformy“*).

Petersburg. Na onegdajszem posiedzeniu nadzwyczajnem Rady miejskiej stwierdzono, że całe biuro sanitarne miejskie wraz ze swoim naczelnikiem dr. Oppelheimem, nie zrobiło nic dla zwalczania cholery. — Wobec wykrycia tego skandalu uchwaliła Rada miejska pół miliona rubli na przedsięwzięcie natychmiastowych zarządzeń dla zwalczania cholery. Na posiedzeniu podniesiono fakt niesłychany, że miasto Petersburg ma wogóle tylko 20 wozów do przewożenia chorych, gdy liczba zasłabnięć na cholerę sięga w ostatnich dniach **390** na dobę. Chorych przewożono dorożkami, których potem po większej części wcale nie desynkfekcyowano. Rada miejska uchwaliła wobec tego stanu rzeczy zakupić 100 dorożek, wyłącznie na cel przewożenia chorych. Instytucye rozmaite, chcąc służbie umożliwić lepsze odżywianie się, wypłacają jej po kilka rubli dziennego zasiłku.

Epidemia zaczyna grasować wśród dzieci; onegdaj zasłabło na cholerę 20 dzieci.

Petersburg. Biuro koresp. donosi: W ostatnich 24 godzinach do wczoraj godz. 12 w południe wydarzyło się **365** nowych zasłabnięć na cholerę. **128** osób umarło. — Ogólna liczba chorych wynosi **1257.**

TELEGRAMY

z dnia 20 września.

Grac. Minister oświaty dr Marchet przybył tutaj wczoraj w południe i zwiedził wystawę rękodzielniczą i jarmark jesienny.

Berlin. Według doniesienia „Norddeutsche Allg. Ztg.“, kanclerz państwa ks. Bülow przedpołudniem przyjął węgierskiego ministra oświaty hr. Apponyiego.

Francya i Węgry.

Berlin. „Vossische Zeitung“ podtrzymuje w całej pełni swoje twierdzenie o akcyi generalnego konsula francuskiego w Budapeszcie, który rzekomo zobowiązał się dostarczyć Węgrom kapitału, potrzebnego do założenia oddzielnego banku, pod warunkiem, że rozluźnią oni związek Austryi z Niemcami.

Zajścia w Lublanie.

Lublana. Policya i żandarmerya obsadziły w mieście te punkta, w których przyszło onegdaj do starć. Najwięcej zebrano straży przed kasynem niemieckim. Patrole wojskowe przeciągają ulicami, aby przeszkodzić zakłóceniom spokoju. Wczoraj do godziny 8 wieczorem zajścia nie ponowiły się.

Serbski kongres kościelny.

Karłowice. Na onegdajszem posiedzeniu serbskiego kongresu cerkiewnego dokonano wyboru patryarchy. 40 głosów padło na biskupa Sevica, 27 głosów na biskupa Nikolicza. — Prezydent kongresu oświadczył, że biskup Sevic został wybrany. Sevic oświadczył, iż wyboru nie przyjmuje.

Karłowice. Węg. Biuro koresp. donosi: Królewski komisarz minister sprawiedliwości Günther zjawił się o godzinie 1 w sali posiedzeń kongresu i wezwał kongres, aby w przeciągu trzech dni dokonał nowego wyboru patryarchy, ze względu na dymisyę wybranego patryarchy Sevica. Prezydent zamknął następnie posiedzenie, oznaczając następne na godzinę 5 po południu.

Na popołudniowem posiedzeniu kongres kościelny uchwalił wyboru patryarchy dokonać w dniu 22 b. m.

Zajścia w Plewlje.

Belgrad. Półurzędowy dziennik „Samo Uprawa“ ogłasza komunikat, w którym oświadcza, że w całej sprawie tureckiego komendanta w Plewlje Sulejmana paszy Serbowie ani bezpośrednio ani pośrednio żadnego nie brali udziału.

Zajście na manewrach.

Bukareszt. Kapitan Eszenu, należący do jednego z pułków biorących udział w manewrach koło miejscowości Michael-Browul, gdy mu w urzędzie pocztowym w tej miejscowości nie chciano wydać listu rekomendowanego z powodu niedostatecznego legitymowania się, przypuścił na czele swej kompanii atak do urzędu pocztowego i wziął go szturmem. Kapitan zabrał list, żołnierze zrabowali 400 fr., które znaleźli; pieniądze te rozdzielili między siebie. Urzędników związano i obito i zakneblowano im usta. Kapitan Eszenu poprzecinał połączenie telegraficzne. Burmistrz miejscowości przywrócił połączenie telegraficzne, które jednakże kapitan ponownie zniszczył, poczem zaprowadził w mieście formalny stan oblężenia. Wreszcie udało się burmistrzowi donieść o wypadku do Bukaresztu, skąd nadszedł rozkaz usunięcia kapitana. Przypuszczają, że kapitan Eszenu działał w przystępie obłędu.

Zjazd socyalistyczny.

Norymberga. Po jednogłośnem przyjęciu oświadczenia w sprawie reformy finansów Niemiec i w sprawie „hecy wojennej“, jakoteż po przyjęciu reszty punktów porządku dziennego, socyalno-demokratyczny zjazd został zamknięty.

Podróż hiszpańskiej pary królewskiej.

Madryt. Jak dzienniki donoszą, program dla podróży zagranicznej pary królewskiej przedstawia się następująco: Odjazd nastąpi d. 26 b. m., na pobyt w Monachium przypadają dni 28 i 29 b. m. Do Budapesztu przybyć ma para królewska 1 października i pozostać tamże aż do 3 października. Dni 4 i 5 października przeznaczone są na odwiedziny króla saskiego w Dreznie. Dnia 6 paźdz. przybywa para królewska do Wiednia i udaje się dnia następnego do dóbr arcyksięcia Fryderyka, gdzie odbędzie się wielkie polowanie. Powrót do Hiszpanii nastąpi via Nicea. Dnia 22 b. m. królowa-matka odjedzie Monachium, by oczekiwać tamże parę królewską.

Małżeństwo króla Manuela.

Lizbona. Dzienniki przynoszą pogłoskę, że król Manuel ma zamiar pojąć w małżeństwo jedną z księżniczek angielskich.

Anglia i Chiny.

Londyn. „Morning Post“ donosi z Szanghaju, że rząd angielski podał do wiadomości swemu posłowi w Pekinie, iż zamierza opuścić Chinom resztę odszkodowania, żądanego z powodu powstania Bokserów.

Kronika.

Dziś:

Kraków, niedziela 20 września.

Kalendarzyk kościelny: 7 Bol. N. M. P. i Eustachego.

Kalendarzyk astronomiczny: Wschód słońca o godz. 5 m. 26, zachód o godz. 5 min. 42; długość dnia godzin 12 min. 16.

Teatr miejski w Krakowie: „Warszawianka“, „Złota czaszka“.

Teatr ludowy: po poł.: „Obywatelka z Krowodrzy“; wiecz.: „Gagatek tatusia“.

Koronacya obrazu Matki Boskiej Bolesnej w kościele OO. Franciszkanów, o godz. 10 przed południem.

Procesya z kościoła OO. Franciszkanów, o 5 po poł.

Obrady zjazdu delegatów sokolich w sali „Sokoła“, o 10 rano i o 4 po poł.

Wieczornica w „Sokole“ o 8 wiecz.

W poniedziałek:

Teatr miejski w Krakowie: „Stanisław August“.

Teatr ludowy: zamknięty.

Teatr miejski we Lwowie: dziś po poł. „Nitouche“; wiecz.: „Nerwowi“.

Koronacya obrazu. Przez cały dzień wczorajszy wszystkiemi pociągami zjeżdżały do Krakowa tłumy pątników, chcących wziąć udział w koronacyi obrazu Matki Boskiej w kościele OO. Franciszkanów. Przyjazd kilkunastu tysięcy osób ze wszystkich stron kraju poznać najlepiej w ruchu ulicznym. Nietylko koło kościoła OO. Franciszkanów snują się tłumy pątników, ale po całem śródmieściu chodnikami posuwają się grupkami przybysze, których poznać i odróżnić łatwo po stroju i nieśmiałem zachowaniu. Wszystkie domy zajezdne tak dalece są przepełnione, że wielu pątników musiało szukać umieszczenia w Podgórzu i innych gminach podmiejskich. Takiego zjazdu do Krakowa dawno już nie było.

Wśród przybyłych przeważają włościanie. Niestety nie ma kto nimi się zająć, więc wystawieni

są skutkiem nieznajomości miasta i tutejszych stosunków na liczne przykrości, nadużycia i wyzysk. Nikt nie pomyślał, że dla kilkunastotysięcznego tłumu przyjezdnych trzeba było poczynić wszelkie ułatwienia, a więc dać im tani nocleg, tanią a dobrą strawę, oprowadzić po mieście i pokazać jego pamiątki, oraz wskazać źródła kupna różnych przedmiotów.

Co się tyczy porządku nabożeństw koronacyjnych, to jest on następujący:

Na pierwszej wotywie o 6 rano wypowie kazanie ks. kustosz Ptaszek, na drugiej o 8 rano ks. arcybiskup Teodorowicz. Koronacyi o 10 rano dokona ks. kardynał Puzyna, poczem odbędzie się uroczysta suma, celebrowana przez ks. arcybiskupa Bilczewskiego. Kazanie w czasie sumy wypowie ks. biskup Pelczar.

Po południu o godzinie 5 odbędą się uroczyste nieszpory, odprawione przez ks. biskupa Pelczara, poczem wyruszy procesya na Rynek. O ileby była niepogoda, procesya odbędzie się wewnątrz kościoła. W razie procesyi po ulicach miasta spodziewana jest iluminacya i dekoracya kamienic. Po powrocie procesyi jedno kazanie przed kościołem wypowie ks. biskup-sufragan Bandurski, drugie wewnątrz kościoła prokurator zakonu ks. Sobolewski.

Z teatru. W repertoarze komedyj Bałuckiego „Dom otwarty“ siłą prawdy życiowej obserwacyi i komizmu wysuwa się na jedno z pierwszych miejsc — słusznie więc, że teatr nasz powraca od czasu do czasu do tego utworu. Chodziłoby tylko o to, aby obsada i przygotowanie sztuki zgodne były z tradycyą dawnych przedstawień tej komedyi. O wczorajszem wznowieniu powiedzieć możemy, że nie zupełnie zadowolić mogło wszystkich tych, którzy pamiętają doskonały zespół dawniejszy. Z nowych wykonawców najwięcej humoru, werwy i temperamentu rozwinął p. Leszczyński w roli Fikalskiego, charakterystyczne role znalazły wyborne przedstawicielki w paniach Słubickiej i Modzelewskiej. Grająca po raz pierwszy rolę Janiny p. Łazarewicz, ujęła tę postać bardzo subtelnie. Więcej śmiałości i pogody, a mniej liryzmu, uczyniłoby tę rolę znacznie bardziej zajmującą. Wujem Telesforem był p. Rydzewski, w którego grze brakowało ciepła i spokojnej siły charakterystyki, będącej treścią tej sympatycznej postaci. Powierzenie tej roli artyście, który nie posiada do niej odpowiednich warunków, było błędem zasadniczym obsady. Blado wypadła również rola Fujarkiewicza w grze p. Gorzkowskiego, który zwrócił uwagę na komizm charakteryzacyi, ale nie umiał wydobyć komizmu w nakreśleniu zasadniczych linij sylwetki tej arcyzabawnej epizodycznej figury.

Jedna z najjaśniejszych, najaktualniejszych i najżywotniejszych komedyj B. Shawa „Obłudnicy“ przesunęła się wczoraj przez scenę naszą. Jako utwór myślowo i tendencyjnie wybitny, a w scenicznym układzie bardzo zajmujący, zdobyła sobie komedya ta wstępnym bojem pełne powodzenie. Pozostawiając na boku wszelkie doktrynerstwo, autor bardzo jasno i zajmująco przedstawia jednę z palących kwestyj społecznych, kwestyę t. zw. mieszkaniowej lichwy, uprawianej przez pewną kategoryę spekulantów, drapujących się wobec opinii publicznej w szaty dobroczyńców ogółu. Z niepospolitą werwą satyryczną i subtelnością dyalektyki kreśli Shaw szereg obrazów, związanych spoiście węzłem intrygi, zadzierzgniętej bardzo zręcznie, a ukazującej w satyrycznem oświetleniu spostrzeżenia życiowe ideologa, który w walce o byt ulega, ściśnięty żelaznemi kleszczami kartelu spekulacyjnego. „Obłudnicy“ Shawa są wielką satyrą obyczajową, nakreśloną z ogromnym talentem, w którym obok obserwacyi typów i stosunków, żywo uwypukla się nerw satyryczny.

Sztukę Shawa grano w bardzo starannej obsadzie i z uznania godnem przygotowaniem. Zanim będę miał sposobność piękności utworu obszerniejszej poddać ocenie, zaznaczyć należy, że do wywalczenia sztuce powodzenia przyczyniły się w wysokiej mierze pochwały godne wysiłki wykonawców, Doskonała gra obojga pp. Sosnowskich, bardzo wyraziste i skrystalizowane kreacye pp. Weycherta i Mielnickiego, wyborna a charakterystyczna kreacya p. Bończy w roli Lickchessa złożyły się na ansambl, wysoce interesujący i urozmaicony siłą kontrastu i indywidualnością aktorską, i dopomogły sztuce do powodzenia.

Wystawa i część reżyserska nosiły piętno chwalebnego wysiłku. wp.

Kradzieże odpustowe. Wraz z tysiącami pątników zjechała do naszego miasta także banda różnych złodziei i rzezimieszków, polujących na łatwy łup i cudzą własność. W ciągu kilku dni ostatnich popełniono wśród pątników liczne kradzieże kieszonkowe, szczególnie wczoraj skradziono wiele pularesów i zegarków. Jednę ze znaczniejszych kradzieży spełniono na szkodę Macieja Szafarczyka, gospodarza ze Śląska pruskiego, któremu skradziono pugilares z 530 markami. Kradzież popełniono w tłumie przy kościele.

Zakopane na wystawie hygienicznej w Lublinie. Wśród uzdrowisk klimatycznych, które wystawiły swe zakłady i urządzenia na wystawie hygienicznej w Lublinie, Zakopane reprezentowane jest najokazalej. W pierwszym szeregu wystąpiło sanatoryum dra Dłuskiego, które wystawiło antiseptyczne urządzenia zakładu, jego ogólny widok i t. d. Stacya klimatyczna w Zakopanem wystawiła niezwykle pomysłową, plastyczną statystykę gości od 1888 do 1906 r. Liczba gości — jak widać — wzrasta bezustannie bardzo szybko, poczynając od 1332 do 10.965. Na tejże tablicy widać, że główny kontyngent gości dostarcza Królestwo, że frekwencya sezonu zimowego wzrosła w ostatnich paru latach bardzo znacznie.

Nawprost sanatoryum dra Dłuskiego wystawił 10 fotografij swego zakładu wodoleczniczego w Zakopanem dr Chramiec. — Objaśnia je góral z Poronina, Antoni Buła, który w tymże pawilonie wystawił swe rzeźby w drzewie.

Onegdaj rozdano na wystawie odznaczenia i medale. Z galicyjskich wystawców otrzymał dyplom uznania dr Odo Bujwid z Krakowa.

Wystawa w Jarosławiu. Z Jarosławia telefonują nam: Wobec ustalającej się pogody ruch na wystawie ciągle się zwiększa. We środę przybył do Jarosławia minister Abrahamowicz i zwiedził dokładnie całą wystawę; najbardziej podobał się mu dział drobiu. Minister wysłał pocztą gołębią kilka listów do Lwowa. Na wystawę przybył także dyrektor kolei państw. ze Lwowa p. Rybicki i radca dworu Franke. Wczoraj przybył tu arcybiskup Bilczewski i wyraził się z pełnem uznaniem o wystawie. Wystawę zwiedziło także kilka wycieczek gimnazyalnych ze Lwowa i Przemyśla. Zamało tylko widać zainteresowania wśród włościan, którzy przybywają na wystawę w bardzo małej liczbie.

Wiec kobiet. Ze Lwowa telefonuje nasz korespondent: Wczoraj wieczorem odbył się tu w sali ratuszowej wiec kobiet w sprawie rozszerzenia prawa wyborczego do Sejmu na kobiety. Przewodniczyła p. Pawlewska. Wygłoszono wiele mów; między innemi przemawiały pp.: Pawlewska, Dulębianka, Schererowa, Krzysztofowicz, Moraczewska, Dyląg i t. d. — Uchwalono rezolucyę, wzywającą Sejm do uchwalenia reformy wyborczej na zasadzie czteroprzymiotnikowego prawa wyborczego, z włączeniem kobiet do projektu ordynacyi wyborczej i postanowiono wręczyć drowi Adamowi petycyę, podpisaną przez wszystkie stowarzyszenia kobiece, o rozszerzenie praw kobiet, aby umożliwić im szerszą działalność dla dobra społeczeństwa.

Szkarlatyna we Lwowie. Ze Lwowa telefonują nam: Według stanu z dnia 18 b. m., liczba chorych wynosi 303 osób.

Defraudacye ministra Albertiego. Z Kopenhagi telegrafują: Sędzia śledczy, który badał defraudacye Albertiego, przyszedł do przekonania, że Alberti na berlińskiej giełdzie od roku 1891 aż do września 1907 poniósł straty w ogólnej sumie 6 milionów koron. Alberti potwierdził słuszność tego przypuszczenia.

Samobójstwo generała. Z Londynu telegrafują: Wielką sensacyę wywołało tu samobójstwo generała Luarda, którego żonę zamordowano przed kilku tygodniami w zagadkowy sposób, a sprawców morderstwa dotychczas nie wyśledzono. (O zajściu tem donieśliśmy swego czasu. P. Red.). Luard popełnił samobójstwo w ten sposób, że rzucił się pod koła pociągu i został poszarpany. Przyczyna samobójstwa nie wyjaśniona.

Biografia Li-Hung-Czanga. Z Londynu donoszą: W San Francisco wydano obecnie w języku chińskim biografię głośnego dyplomaty chińskiego Li-Hung-Czanga. Biografia ta obejmuje 100 tomów.

Katastrofa aeroplanu Wrighta. Z Paryża telegrafują: Wiadomość o katastrofie aeroplanu Orville'a Wrighta oddziałała nader przygnębiająco na jego brata, Wilbura. Depesza o wypadku nadeszła w chwili, gdy Wilbur przygotowywał się do nowego wzlotu; po przysłaniu tej depeszy Wilbur zawiadomił komisyę francuskiego aeroklubu, mającą kontrolować wzlot, że wzlot odkłada.

Edison o awiatyce. Z Londynu telegrafują: Jak donosi „Daily Mail“ z Nowego Jorku, Edison w rozmowie o problemie żeglugi powietrznej wyraził się, że nie ma zaufania do systemu Wrightów, jak i do balonów, lżejszych od powietrza. Natomiast sądzi on, że problem ten rozwiąże tylko maszyna do latania, działająca automatycznie. Maszyna taka powinna mieć szybkości 200 mil ang. na godzinę, to znaczy, że będzie w stanie przewozić podróżnych z Nowego Jorku do Liverpolu w 18 godzinach. Za pomocą niej będzie można dotrzeć do bieguna północnego w 48 godzinach, a ziemię będzie można okrążyć w przeciągu jednego tygodnia.

Odznaczenie. „Wiener Ztg.“ ogłasza: Cesarz nadał radcy sądu kraj. drowi Konstantemu Praweckiemu w Przemyślu, z okazyi przeniesienia go na własną prośbę w trwały stan spoczynku, tytuł radcy sądu kraj. wyższego z uwolnieniem od taksy.

Ruch przejezdnych.

Kraków, 19 września.

HOTEL KRAKOWSKI: Bar. E. Budberg z Dorpatu, Inż. R. Hahn z Antwerpii, M. Wailenda z Leodium (Belgia), J. J. Vertbrueggen z Lauvain (Belgia), Dr G. Wrasskij z żoną z Humania, Dr N. Radziukinos z Suwałk, I. v. Sinay z córką z Koszyc, Inż. P. Brzezińska z Warszawy, W. Szafraniec z bratem z Katowic, Dr Hen. Krobicki z Wadowic, O. Górka z Gwoźdźca, S. Dulębina z Pieniawy, J. Solecki z Kopyczyniec. E. Juszczak z Rzeszowa, F. Ciastko ze Lwowa, W. Kotko z Turki, A. Gorzelnia Popielarz z Ogrodowej, Inż. W. Pirgo z żoną z N. Sącza, Inż. L. Wierzbowski z żoną z N. Sącza, X. Józef Wierzbowski ze Lwowa, Dr J. Nieć z Dobczyc, Dr T. Nieć z Rzeszowa.

Odpowiedzialny redaktor i wydawca:
Michał Konopiński.

Z drukarni Literackiej w Krakowie, ul. Jagiellońska 10. Rządca drukarni L. K. Górski.